

Казковість як формостворюючий елемент допоможе також сприйняти важкі і нові для дитини речі як прості і звичні, бо саме казка вміє чітко розподіляти світ на добре і зле, на хороше і погане, на світле і темне. Тканина поеми складається з двох світів: позитивного, в центрі якого знаходиться герой, що бореться із силами зла, і негативного, де діють його супротивники, що уособлюють це зло.

Згадаємо розкішний Хеорот, покрівля якого прикрашена золоченими рогами оленя. Він втілює в собі щастя, добро, радість. На контраст цій залі протистоять таємничі, дикі, жахливі печери і болота, невідомі підводні простори, де живуть чудовиська. Світло дня супроводжує святкові бенкети, а велетні шукають свою здобич темної ночі. Мабуть, і золото так цінується в цьому соціумі, що сяє, як сонце, і саме тому несе позитивний заряд і розглядається як деякий сакральний елемент, як ознака добробуту і благополуччя.

Варто в той же час підкреслити, що в поемі відверто звучить тема прокляття, пов'язаного із золотим скарбом. Стає зрозумілим, що золото може мати і якусь таємничу силу, і ця сила не є доброю – вона надає золоту руйнівну силу. Скарб, що належав драконові, ніби живе своїм окремим життям, впливаючи на долі людей, несучи з собою смерть і ворожнечу. Тому сородичі й вирішили захоронити скарб в могильнику Беовульфа. Таким чином, мудрість епічної поеми розповсюджується і на сферу етичну.

Підсумовуючи, можна наголосити, що епічний світ поеми – світ протистояння добра і зла – дуже знайомий дітям. На цьому знайомому фоні з'являються нові значні акценти, які допоможуть дитині розширити розуміння людських взаємовідносин, пізнати дещо з історії і географії інших народів, розвинути морально-етичні установки своєї особистості.

Література

1. -*Западноевропейский эпос. – Л.: Лениздат, 1977.

Кміть О.В.

Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка

ДО ПРОБЛЕМИ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

До числа базисних категорій сучасної методики навчання іноземних мов відноситься така категорія як підхід до навчання. Підхід до навчання є загальною вихідною концептуальною позицією, іншими словами, стратегією навчання. Тактична модель процесу навчання безпосередньо визначається обраним підходом до цього навчання¹.

Згідно з програмою з англійської мови для загальноосвітніх навчальних закладів оволодіння цією мовою повинно здійснюватись в умовах застосування комунікативного підходу до навчання².

На нашу думку, комунікативний підхід найбільшою мірою відповідає специфіці іноземної мови як навчального предмета в молодших класах загальноосвітніх навчальних закладів. Адже практичною метою навчання й вивчення іноземних мов є оволодіння іншомовним спілкуванням шляхом формування і розвитку комунікативної компетенції. Здібності та схильність дітей молодшого шкільного віку до імітації, розвинута уява й пов'язані з нею творчі здібності зумовлюють високий ступінь їх комунікабельності, а відтак і успішність комунікативно-спрямованого навчання іншомовного спілкування³.

Аналіз науково-методичної літератури з проблеми комунікативного підходу до навчання англійської мови, а також певний практичний досвід дозволяють визначити три основні умови, дотримання яких сприяє комунікативній організації навчальної діяльності молодших школярів.

Перша умова – спрямованість навчання на вироблення граматичних, лексичних, фонетичних навичок і мовленнєвих умінь, що забезпечують можливість здійснення іншомовної мовленнєвої діяльності в процесі спілкування. Це не означає відмову від використання мовних правил, пояснень, що дають мовні знання. Комунікативна спрямованість навчання іноземної мови передбачає єдність мовних правил та мовленнєвих дій.

Мовні правила, пояснення, які передають певні мовні знання, необхідні при комунікативній організації навчальної діяльності, що зумовлює припустимість таких правил, пояснень при суворій їх орієнтованості на мовленнєву діяльність.

Друга умова, пов'язана з реалізацією комунікативного підходу, передбачає комунікативний характер використовуваних у навчальному процесі вправ для вироблення навичок і мовленнєвих умінь. Це означає відтворення при їх організації характеристик, властивих справжньому мовленнєвому спілкуванню, таких, наприклад, як ситуативність. Вимога використовувати вправи комунікативного характеру висувається багатьма методистами. Вчені рекомендують давати вправи різних рівнів, одні з яких призначені для засвоєння мовного матеріалу, вироблення навичок оперування ним при творенні та сприйнятті мови, інші – розвивають мовленнєві вміння⁴.

Відмінність комунікативних вправ різних рівнів полягає не лише у призначенні, а й у різному ступені відтворення реальної мовленнєвої комунікації. Так, якщо у вправах вищого рівня мовленнєві вміння формуються при їх повному відтворенні чи імітації, оскільки відпрацьовується цілісний процес спілкування, то на нижчих рівнях, де відбувається лише оволодіння елементами спілкування, менш повно відтворюються умови його перебігу. Проте, комунікативні вправи будь-якого рівня повинні бути ситуативними, тобто виконуватися у ситуаціях спілкування чи мовленнєвих ситуаціях і спрямовувати учнів на вирішення мовленнєвих комунікативних завдань.

Без наявності зазначених факторів не може бути й мови про комунікативну організацію вправи. Не викликає сумніву, що дотримання комунікативного підходу означає і пріоритет вправ вищого рівня, які формують мовленнєві вміння та здійснюються як реальна комунікація іноземною мовою. Саме такі вправи безпосередньо відповідають меті навчання – формуванню та розвитку комунікативної компетенції. Проте, є зовсім неприпустимим нехтувати вправами нижчих рівнів, оскільки навички становлять базу для розвитку мовленнєвих умінь і, відповідно, базу для здійснення мовленнєвого спілкування.

Третя умова полягає у формуванні в учнів мотиваційно-спонукальної фази діяльності, тобто у створенні потреби в іншомовному мовленнєвому спілкуванні. Для створення такої потреби необхідна висока позитивна мотивація учнів як при вивченні іноземної мови, так і при її використанні для комунікації.

Відомо, що без наявності мотиваційно-спонукальної фази мовленнєва діяльність взагалі не може початися, і, відповідно, не сформувавши цієї фази, не можна й навчати такої діяльності. Між діяльністю та її метою встановлюється тематичний зв'язок, тобто діяльність починає здійснюватися заради свого змісту. Висока позитивна мотивація в навчанні іноземної мови має місце в тому випадку, коли мовленнєва діяльність цією мовою та сам процес оволодіння нею набувають для тих, хто навчається, особистісної значущості, стає важливим для досягнення особистісних цілей або викликає позитивні емоційні переживання. Отже, щоб забезпечити комунікативний характер навчальної діяльності учнів, слід зробити її особистісно значущою для них.

Учитель, задумуючись над посиленням мотивації мовленнєвого спілкування, повинен звернути більше уваги на врахування інтересів та можливостей учнів, апелювати до їх почуттів і творчих здібностей. Потрібно, щоб на перший план висувалася

необхідність створення радісної атмосфери, одержання школярами задоволення від вивчення іноземної мови.

Важливе значення для цього має зміст навчального матеріалу, формулювання завдань, що мотивують спілкування. Зміст інформації – суттєвий мотив для формування особистісного ставлення, але реалізувати його можна далеко не за рахунок будь-якого завдання. Як вказують психологи, для цього потрібні проблемні, творчі завдання. Так, можна по-різному організувати роботу учнів. Можна на уроці іноземної мови дати завдання описати клас, сказати, скільки в ньому столів, стільців, де вони знаходяться. А можна вчити висловлювати свою думку та своє ставлення до предмета мовлення. У такому випадку підвищується значимість завдання, створюється установка на його вирішення.

В учнів необхідно розвивати мотивацію, яка виникає при особистісній значущості дій, та коли вони є важливими, привабливими для особи, викликають позитивні емоції, дають змогу дитині виявити себе та самоутвердитися.

Для надання вмотивованого характеру процесу іншомовного спілкування на уроках важлива роль відводиться текстам, оскільки, говорячи про текст, ми уявляємо його як модель мовленнєвого спілкування. Такий текст є відправною точкою і постійною опорою для учнів протягом періоду роботи за темою.

До тексту висуваються певні вимоги. Він повинен:

- 1) відповідати ситуаціям, темам певної сфери спілкування учнів;
- 2) містити значущу для учнів проблему та основний обсяг знань, що необхідні для її вирішення;
- 3) бути комунікативно спрямованим;
- 4) містити необхідні лексичні одиниці та мовленнєві зразки оціночного характеру;
- 5) мати особистісно-спрямований характер.

Виходячи з цього, частину текстів можна будувати у формі розмірковувань, звертань, узагальнень, що дозволяє виділяти в ньому дещо для підтвердження або заперечення тези, розвитку судження. Крім того, подібна форма викладу підвищує мотиви для вираження свого ставлення, викликає інтерес учнів, знижує одноманітність, однозначність висловлювання;

6) відповідати основним показникам мовленнєвих висловлювань учнів певної вікової групи, що вже розроблені в методичній літературі;

7) відображати світоглядні ідеї, моральні явища, доступні для розуміння певному контингенту учнів.

Використання текстів у навчальному процесі, які відповідають зазначеним вище вимогам, а також виконання умовно-комунікативних, комунікативних вправ на основі вилученої з текстів інформації сприяє просуванню учнів до опанування іншомовного спілкування.

Реалізація у практичній роботі викладеного вище буде сприяти більш ефективному оволодінню учнями молодших класів іншомовним спілкуванням.

Література

1. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. – К.: Ленвіт, 1999. – С. 38 – 39.
2. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Англійська мова (2 – 12 класи). – К.: Англійська мова та культура. – 2001. – № 29 – 30. – С. 4.
3. Паршикова Е.А. Современные тенденции в развитии методики раннего обучения иностранному языку в Европе // Иноземні мови. – 2000. – № 2. – С. 41-44.
4. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. – М.: Просвещение, 1991. – 223 с.